

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی

گروه علوم انسانی

مصوب سیصد و چهل و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ: ۱۳۷۶/۷/۱۳

رای صادره سیصد و چهل و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۶/۷/۱۳
در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی

(۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی
که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رای صادره سیصد و چهل و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۶/۷/۱۳ در مورد
برنامه آموزشی کارشناسی ارشد عرفان اسلامی صحیح است به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین
وزیر فرهنگ و آموزش عالی

مورد تأیید است.

دکتر علی شریعتمداری
رئیس گروه علوم انسانی

رونوشت : به معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمایید.

دکتر سید محمد کاظم نائینی
دبیر شورای عالی برنامه ریزی

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی

کمیته تخصصی :

گرایش :

کد رشته :

گروه : علوم انسانی

رشته : عرفان اسلامی

دوره : کارشناسی ارشد

شورای عالی برنامه ریزی در سیصد و چهل و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۶/۷/۱۳ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی که توسط گروه علوم انسانی شورای عالی برنامه ریزی تهیه شده و به تایید این گروه رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می دارد :

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف : دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره می شوند.
ب : مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و بر اساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی می باشند.

ج : مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده (۲) از تاریخ ۱۳۷۶/۷/۱۳ کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات آموزشی در زمینه دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده (۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی در سه فصل برای اجرا به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ می شود.

فصل اوّل

مشخصات کلی برنامه

بسمه تعالی

مشخصات دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی

مقدمه:

با توجه به نقش عظیم عرفان اسلامی که از شعب علوم اسلامی و فقه اکبر است در فرهنگ و تمدن اسلامی و تأثیر عمیقی که در تربیت انسان و فراهم کردن مقدمات وصول آدمی به فقه‌های رفیع انسانیت دارد و بخصوص با توجه به نقش عرفان امام خمینی (س) رهبر کبیر انقلاب اسلامی در گرایش عظیم مردمی به رهایی از تعلقات مادی و سلوک الهی و ضرورت شناخت و تبیین آن، به منظور کمک به رفع نیازهای پژوهشی کشور و تربیت نیروی انسانی کارآمد در این زمینه دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی با اهداف زیر و بر اساس این برنامه و با رعایت مقررات وزارت فرهنگ و آموزش عالی در دانشگاهها و مراکز عالی پژوهشی تأسیس می‌شود.

۱- هدف

۱- انجام پژوهشهای بنیادی و کاربردی در زمینه عرفان اسلامی و خاصه عرفان امام خمینی (س)

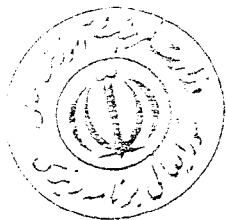
۲- تربیت محقق در این زمینه

۳- کمک به توسعه و نشر معارف عرفان اصیل اسلامی

۴- شناخت سیره علمی حضرت امام خمینی (س) از بعد عرفانی

۵- توسعه و ارتقاء آگاهیهای جامعه در زمینه عرفان نظری و علمی و اخلاقی

۶- تربیت افراد متخصص و اعضای هیئت علمی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی در این زمینه

۲- طراحی دوره و شکل نظام:

ضوابط آموزشی دوره کارشناسی ارشد طبق آیین‌نامه‌های مصوب وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌باشد.

شرایط ورود به دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی:

- داشتن حداقل گواهینامه لیسانس از مؤسسات آموزش عالی کشور یا کشورهای دیگر که مورد تایید وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌باشد.

- گذراندن دروس کمبود برای داوطلبانی که رشته تحصیلی دوره کارشناسی شان متناسب با رشته عرفان اسلامی

نیست (حداکثر ۲۴ واحد به تشخیص گروه مربوط)

- عدم اشتغال به تحصیل در مؤسسات آموزش عالی کشور.

- مرفقیب در آزمون ورودی (مواد امتحانی عبارت است از:

۱- مثنوی عرفانی فارسی (در حد مصباح الهدایة عزالدین کاشانی، مرصادالعباد، چهل حدیث امام خمینی (س)،

منطق الطیر، مثنوی مولوی: دفتر اول

۲- مثنوی عرفانی عربی: جامع الاسرار سید حیدر آملی: اصل اول: قاعده‌های دوم، سوم و چهارم صص ۱۰۵ - ۴۹

اصل سوم: قاعده‌های اول و دوم صص ۳۷۹ - ۳۴۳ و قاعده سوم صص ۶۰۹ - ۵۸۶ و رساله نقد النفود فی معرفة الوجود (خصیسه جامع الاسرار و منبع الانوار) صص ۷۰۴ - ۶۲۳.

۳- مثنوی کلامی (در حد شرح تجرید)

۴- مثنوی فلسفی (در حد نیهایة الحکمة)

- ارائه گزراهی موافقت سازمان مثنوی با مأموریت آموزشی داوطلب به طور تمام وقت در پژوهشکده امام

خمینی (س) و انقلاب اسلامی در صورتی که داوطلب شاغل در دستگاههای دولتی است.

۳- برنامه دوره:

برنامه دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی ۳۲ واحد به شرح زیر می باشد:

۲۴ واحد

الف: دروس تخصصی

۸ واحد

ب: پایان نامه

موضوعات پایان نامه‌ها در ارتباط با معرفی عرفان امام خمینی (س) و یا مقایسه و تطبیق آراء عرفانی معظم له با آراء

سایر عرفا اتخاذ خواهد شد.

۴- نقش و توانایی:

فراغت تحصیل‌های این دوره با توانایی و تخصصی که در عرفان اسلامی حاصل می‌کنند می‌توانند در زمینه امور

پژوهشی و آموزشی دستگاهها و مؤسسات ذینفع نقش مؤثری را ایفاء نموده و به تدریج با کسب آمادگی حضور در

مراکز مختلف و بزرگ علمی و پژوهشی داخل یا خارج کشور در ترویج معارف الهی و مبانی فرهنگ انقلاب اسلامی و

تربیت انسانهای شایسته از طریق تدریس در دانشگاهها و همکاری در مؤسسات فرهنگی انجام وظیفه کنند.

۵- ضرورت و ارجحیت:

با توجه به نقش عرفان اسلامی در انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی در زمینه دمیدن روح الهی در اقشار جامعه و

پرورش هزاران هزار انسان فانی فی الله که سر از پا نشناخته پای در میدانهای مختلف جهاد فی سبیل الله و مبارزه با

شیطان درون و بیرون نیادند و جیره‌های عظیم و سنگینی از قدرت انسان الهی بروز دادند و با توجه به نقش عظیم

حضرت امام خمینی (س) در طرح عرفان در جامعه به منظور توسعه دانش و معارف اسلامی در زمینه عرفان و به طور

خاص تبیین دیدگاههای نظری و اصول عملی عرفان امام خمینی (س) و تلاش برای پرکردن خلاءهای موجود در عرصه مذکور جهت پاسخگویی به نیازهای شایستگان عرفان اسلامی به ویژه در پیوند با امام خمینی (س) به زبان روز و در عرصه جهانی و ضرورت برجسته شدن آن و نیز تربیت محققان برجسته در این زمینه جهت تحقیق و تدریس و تبیین آن از اهمیت خاصی برخوردار است.

ضرایب و مواد امتحانی آزمون ورودی

ضریب

۴	۱- متون عرفانی فارسی
۴	۲- متون عرفانی عربی
۴	۳- کلام
۴	۴- فلسفه اسلامی
۳	۵- زبان خارجی
۴	۶- زبان عربی

فصل دوّم

جدول دروس

پیشنیاز یا زمان ارائه درس	ساعت		تعداد واحد	نام درس	کد درس
	نظری	عملی			
	×	۲۴	۲۴	الف: دروس پیش نیاز و کمبود تا ۲۴ واحد به تشخیص گروه	
				ب: دروس پایه و تخصصی:	
	۲	۲	۲	زندگی امام خمینی (س) و تاریخ انقلاب اسلامی	۵
			۲	تاریخ عرفان و تصوف (۱)	۱
			۲	تاریخ عرفان و تصوف (۲)	۲
				متون عرفان اسلامی به زبان فارسی (نظم و نثر)	۳
			۲	فلسفه اسلامی (۱)	۴
			۲	فلسفه اسلامی (۲)	۵
			۲	عرفان اسلامی (۱)	۶
			۲	عرفان اسلامی (۲)	۷
			۲	عرفان اسلامی (۳)	۸
				عرفان در شعران و روایات و سیره معصومین	۹
			۲	اسرار عبادات	۱۰
			۲	عرفان تطبیقی	۱۱
			۲	روان شناسی و عرفان	۱۲
			۸	رساله	۱۳
	۳۲	۳۲	۳۲	جمع	

فصل سوّم
سرفصل دروس

دروس پیش نیاز

۷- روان‌شناسی عمومی: ۳ واحد (پیش‌نیاز درس روان‌شناسی و عرفان)

نوع واحد: نظری

هدف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم اولیه روان‌شناسی خصوصاً تاریخچه تحول روان‌شناسی و تئوریهای

شخصیت

سرفصل:

- تعریف روان‌شناسی، جایگاه آن در میان علوم انسانی

- تاریخچه تکوین روان‌شناسی

- زیست‌شناسی و رفتار و شناخت اجزای دستگاه عصبی در انسان

- احساس و ادراک

- انواع و مدارج آگاهی

- یادگیری و تفکر

- حافظه و انواع آن، هوش و مراحل رشد آن

- انگیزش و هیجان

- روان‌شناسی رشد

- شخصیت، نظریه‌ها و روشهای سنجش آن

- بهداشت روانی

- روان‌شناسی اجتماعی: رفتار اجتماعی، نفوذ اجتماعی

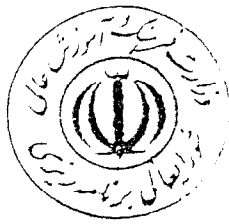
- آسیب‌شناسی روانی و روان‌درمانی

منابع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد.

منابع فرعی: روان‌شناسی عمومی دکتر حمزه گنجی، روان‌شناسی علی اکبر سیاسی

دروس پیش نیاز رشته عرفان اسلامی که به تشخیص گروه به دانشجویان ارائه خواهد شد.

۱- زبان عربی: ۶ واحد

۲- زبان انگلیسی: ۶ واحد

۳- روش تحقیق: ۲ واحد

آشنایی با اصول و روشهای تحقیق در علوم انسانی، مراحل تحقیق، مراجعه به منابع و روش ارجاع دهی

۴- مآخذشناسی عرفان: ۲ واحد

معرفی کتب مهم و عمده در رشته عرفان اعم از کتب توصیفی و تحلیلی و بیان ارزش علمی آنها

۵- آشنایی با اصطلاحات و استعارات عرفانی: ۲ واحد

توضیح اصطلاحات مهم عرفانی اعم از عرفان نظری و عملی، بیان علت استفاده از زبان استعاره و تشبیه توسط

عرفا، بیان ناپذیری تجارب عرفانی، پارادوکسها و شطحیات عرفان

منابع: نساهاگه راز (عرفان حافظ) شهید مطهری، بخش عرفان و منطق از عرفان و فلسفه و ت. استیس، بخش

اصطلاحات مصباح الهدایة کاشانی، بخش اصطلاحات اللمع فی التصرف ابو نصر سراج، اصطلاحات الصرفیه

عبدالرزاق کاشانی، فرهنگ اصطلاحات و تعبیرات عرفانی سید جعفر سجادی، تعریفات سید شریف جرجانی،

بخش اصطلاحات شرح گلشن راز لاهیجی، رساله مشرق ملامحسن فیض کاشانی

۶- آشنایی با علوم قرآنی و مکاتب و روشهای تفسیری: ۲ واحد

تعریف تفسیر، انواع تفسیر: تفسیر مأثور، تفسیر کلامی، فلسفی، عرفانی، تفسیر به رأی، تعریف تأویل و تفاوت آن با

تفسیر، معانی مختلف تأویل و انواع تأویل: تأویل مقبول و تأویل مردود (تأویلات باطنیه)

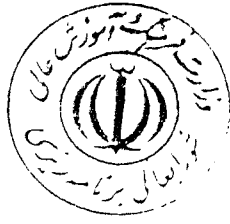
منابع: آشنایی با قرآن شهید مطهری، قرآن در اسلام علامه طباطبائی، تلخیص التمهید محمدهادی معرفت،

التفسیر و المفسرون، مقدمه تفسیر المیزان، تفسیر معنوی قرآن: فصلی از کتاب تاریخ فلسفه اسلامی هانری کربن،

روشهای تفسیری سید محمد باقر حجتی، تفسیر قرآنی و زبان عرفانی پل نوبیا Paul Nwiya

دروس تخصصی

عنوان درس: پژوهش در تاریخ عرفان و تصوف اسلامی^(۱)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: معرفت اجمالی به تحول تصوف از طریق پژوهش در احوال بزرگان عرفان همراه با سیر تحول و تکامل تاریخی آن تا به امروز به ویژه تأثیر اهدام بر عرفان اسلامی.

سرفصل:

از قرن اول تا ششم: منشا تصوف در صدر اسلام و ارتباط صوفیه اولیه با تعالیم و اقوال و افعال پیامبر اسلام (ص) و صحابه و ائمه (ع)، زهد در اسلام و ظهور مکتب زهد در تصوف، صوفیان اولیه و افکار آنان: پایزید بسطامی: مکتب سکر و فنا فی الله، جنید بغدادی: مکتب صحر، معروف کرخی، ذوالنون مصری: ورود زبان رمزی به تصوف، حلاج: قول انا الحق، سنبل بن عبد الله نستری: مجاهده با نفس، ظهور صوفیان متشیخ و تألیف کتب تصوف به سبک کتب حدیثی: ابونصر سرخ: التمع فی التصوف، احمد کلابادی: التعرف، هجریری: کشف المحجوب، ابوطالب مکی: فوت القلوب، ابوعلی دقاق، عبدالکریم قشیری: رساله قشیری، خواجه عبدالله انصاری: منازل السائرين، ابوالحسن خرقانی، ابوسعید ابوالخیر، یوحنا غزالی: المنتقى من الضلال، تأسیس خانقاهها، مقامات و احوال سیر و سلوک.

از قرون ششم تا دهم: نفوذ عرفان و تصوف در شعر فارسی، ظهور عرفان مدرسی و تعیین علم تصوف در عرض علم کلام و فلسفه و پیدایش اصطلاحات فلسفی و کلامی برای موضوعات عرفانی و پایه‌های نخستین تصوف نظری، وحدت وجود، عین التضاة همدانی: شطحیات او و تکثیر شدنش، سنایی غزنوی: پایه گذار شعر عرفانی، احمد جامی: شیخ تائب، عبدالقادر گیلانی: سلسله قادریه، روزبهان بلی: شیخ شطاح، نجم‌الدین کبری، فریدالدین عطار: منظومات عرفانی، شهاب‌الدین ابرحمت سهروردی: عوارف المعارف، ابن فارض: قصائد عرفانی، ابن عربی: پایه گذار عرفان نظری، فصوص الحکم، صدرالدین قزوینی: مفتاح الغیب، عبدالرزاق کاشانی، سید حیدر آملی: منسر شیمی ابن عربی، عبدالکریم جیلی: انسان کامل، شیخ محمود شبستری: گلشن راز، شاه نعمت الله ولی: رساقل، ابن ترکه اصفهانی: تمهید القواعد، ابن فناری: مصباح الانس، محمد لاهیجی: شرح گلشن راز، عبدالرحمن جامی: نصوص، انشعاب سلسله‌ها و فرق صوفیه، انتشار افکار عرفانی در جهان اسلام و ورود تصوف به شبه قاره هند.

عنوان درس: پژوهش در تاریخ عرفان و تصوف اسلامی (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: پژوهش در تاریخ عرفان و تصوف اسلامی (۱)

سرفصل:

- از قرن دهم تا قرن حاضر (از دوره صفویه به بعد) فریبانشان صوفی

- ارتباط تشیع و تصوف

- ملاصدرا: اسناد اربعه، تطبیق برهان و عرفان

- فیض کاشانی

- قاضی سعید نسبی: شرح توحید صدوق

- آقا محمد بیدآبادی: رساله سیر و سلوک

- سید رضی‌الدین لاریجانی

- ملاهادی سبزواری

- آقا محمد رضا قمشه‌ای: الخلافة الكبرى

- آقا میرزا هاشم اشکوری

- شیخ غلامعلی حکیم شیرازی: تعلیقات بر فصوص الحکم و تمهید القواعد

- آقا سید حسین درودآبادی: شرح بر زیارت جامعه کبیره

- آقا میرزا محمد علی شاه‌آبادی: رشحات البحار

- آقا حسین حسدانی: التحفه الرضویه

امام خمینی (س): تعلیقات بر شرح فصوص الحکم و مصباح الانس، مصباح الیهدایه الی الخلافة و الولاية،

پایه گذاری جمهوری اسلامی، تنزیه و تعالی عرفان، دمیدن روحی تازه در آن و شکوفایی عرفان سیاسی - اجتماعی و

عرفان معطوف به حکومت و آوردن عرفان به میان مردم و درون جامعه، عرفان ناب و عاری از انحراف.

تبصره: موضوعات ذیل با نظر استاد راهنما مورد تحقیق قرار گیرد و به صورت سمینار ارائه شود.

۱- تاریخ عرفان و تصوف قبل از اسلام

۲- تصوف و عرفان از دیدگاه مستشرقان

۳- بررسی رده‌ها و دفاعیات مربوط به صفویه

۴- عرفان امام خمینی (س)

عنوان درس: پژوهش در متون عرفانی به زبان فارسی (نظم و نثر)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت جلوه‌های عرفان اسلامی در ادب فارسی همراه با شرح و توضیح این‌گونه آثار

سرفصل:

- گزینه‌هایی از آثار عمده ادبی - عرفانی

- بخشهایی از دفتر مشنوی مولوی

- منطق الطیر عطار، الهی نامه عطار

- حدیقه الحقیقه سنایی

- گلشن راز شبستری

- غزلیاتی از دیوان حافظ

- غزلیاتی از دیوان امام خمینی (س)

- عبر العاشقین روزبهان بتلی

- انسان کامل نسفی

- مقدمه و صیقلنامه سیاسی - الهی و نامه‌های عرفانی امام خمینی (س)

عنوان درس: فلسفه اسلامی^(۱)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی فلسفه اسلامی

سرفصل:

- مباحث وجود: وجود ربطی، وجود نفسی

- اشتراک معنوی وجود

- اصالت وجود

- مبحث امکان از مراد ثلاث (وجوب، امکان و امتناع)

- وحدت و کثرت وجود

- مباحث علت و معلول

- حدوث و قدم

- ربط حادث به قدیم

عنوان درس: فلسفه اسلامی (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی (۱)

هدف: بررسی مباحث مشترک بین فلسفه اسلامی و عرفان نظری و رابطه عرفان و فلسفه

سرفصل:

- اثبات به معنای احصا

- اثبات واجب

- ذات و صفات واجب

- اسماء و صفات و عینیت آنها با ذات

- تشکیک وجود و تفاوت آن با وحدت وجود

- دخول شر در قضای الهی

- مبحث جبر و اختیار و ارتباط آن با توحید افعالی

عنوان درس: عرفان اسلامی (۱)

تعداد واحدها: ۲ واحد

نوع واحدها: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی ۱ و ۲

هدف: آشنایی با مبانی و اصول عرفان اسلامی، تبیین موضوع، فایده، مبادی و مسائل آن و درک معانی و مفاهیم

عرفانی همراهِ با شناخت آثار برجسته عرفان اسلامی.

سرفصل:

- تعریف عرفان، موضوع، مبادی و مسائل آن

- مباحث وجود و توحید شخصی آن (معنای وحدت وجود در عرفان اسلامی)

- تجلیات

- اعیان ثابته

- مراتب کلیه

- حضرات خمس

- مقدمات اسماء و صفات

- اسماء ذاتی، صفاتی و فعلی

- اسم اعظم

- انسان کامل

- اسرار نبوت، رسالت و ولایت

- سرّ فضا و قدر در موطن اعیان ثابته.

عنوان درس: عرفان اسلامی (۲)

تعداد واحده: ۲ واحد

نوع واحده: نظری

پیش‌نیاز: عربی اسلامی (۱)

هدف: درک مفهیم و معانی متون عرفانی به زبان عربی

سرفصل:

- مقدمه فبصری: چند مقدمه مهم، فصل اول: در وجود، فصل دوم: در صفات و اسماء حق، فصل سوم: در اعیان

ثابت، فصل پنجم: در بیان عوائق کبیه و حضرات خمس، فصل هشتم: در بیان خلافت حقیقت محمدیه

- فصوص الحکم ابن عربی (فصل آدمی و نبینی)

- بخشهایی از تصباح الیهدایه امام خمینی (س)

عنوان درس: عرفان اسلامی (۳)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

مهدف: آشنایی با اصول و مبانی عرفان عملی و مراتب سیر و سلوک و اسفار اربعه عرفانی
سرفصل:

- مقامات العارفین: نمط نهم اشارات ابن سینا

- منازل السائرین خواجه عبدالله انصاری: بدایات: بنظفه، توبه، تفکر، ابواب: زهد، ورع، رجاء، معاملات:

اخلاق، مذاب، توکل، اخلاق: صبر، رضا، شکر، اصول: عزم، ذکر، یقین، اودیه: احسان، سکینه، طمأنینه، احوال:

محبت، عبادت، ذوق، ولایات: سر، وقت، تمکین، حقایق: قبض و بسط، سکر و صحر، نهایات: معرفت، فناء، توحید

- مراتب و منازل سلوک: بنظفه (مقدمه سلوک)، توبه، تفکر، تذکر، توکل، ورع و اخلاص از کتاب چهل حدیث

اوده خمینی (س)، جنود عقل: صبر، رضا، طمأنینه، رجاء، شکر و سایر فضایل اخلاقی در کتاب شرح حدیث جنود

عقل و حیل امام خمینی (س)، آداب و مهمات سلوک و وظایف سالک از کتاب آداب الصلوة امام خمینی (س)

- اسفار اربعه عرفانی از مصباح الابدایه امام خمینی (س)

عنوان درس: عرفان در قرآن، روایات و سیره معصومین

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با تفاسیر عرفانی و ایجاد زمینه مناسب برای درک عرفانی از آیات قرآن کریم، آشنایی با مکتب و

سیره عرفانی - اخلاقی پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع)

سرفصل:

- تفسیر سوره حمد، سوره توحید، سوره قدر

- آیات ابتدایی سوره حدید

- آیات پایانی سوره حشر

- آیه نور

- سبک‌شناسی و مبنای تفاسیر عرفانی

- بررسی ابعاد عرفانی سیره معصومین (ع)

- تعالیم و رهنمودهای عرفانی منعکس در روایات و ادعیه و شروح عرفانی بر آنها

- خطب توحیدی نهج البلاغه

- مناجات شعبانیه

- دعای عرفه

- صحیفه سجاده

- زیارت جامعه کبیره

- دعای سحر

- دعای جوشن کبیر

عنوان درس: اسرار عبادات

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی و شناخت اسرار و رموز احکام اسلامی و عبادات

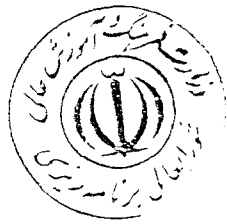
سرفصل:

- اسرار داخلی طهارت و وضو

- اسرار عرفانی نماز و تطبیق آن با سیر و سلوک عرفانی و اسرار اربعه

- راز و رمز عرفانی حج، اسرار احرام، طواف و ...

- اسرار زکات و روزه و جهاد

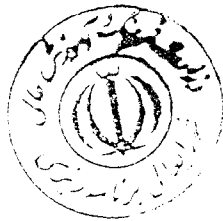
عنوان درس: عرفان تطبیقی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف: آشنایی با عرفان دیگر مکاتب عرفانی و تبیین تأثیر اسلام بر تکامل عرفان

سرفصل:

- بررسی تعریف عرفان در مکاتب گوناگون

- ویژگی‌های کلی عرفان در مکاتب عرفانی شرق و غرب

- مراتب سیر و سلوک و وجود مشترک و افتراقی مکتبها

- تأثیر اسلام در تعالی و تکمیل عرفان

مکاتب شرقی: مکتب ودانته (ارپانیشادها): شانکارا وحدت وجود عاری از ثنویت Advaitia، را سانوجا وحدت وجود مشروط Visistadvaitia، مکتب بهکتی طریق محبت در بهنگو ادگیتا، مقام نیروانا و مقایسه آن با مقام فنای اسلامی، مکتب عرفانی تائوئیسم، مقام تسلیم در برابر تائو Tao راه طبیعت و مشیت الهی و مقایسه آن با مقام رضا در عرفان اسلامی.

مکاتب غربی: عرفان مسیحی: مکتب نوافلاطون و مقایسه نظریه صدور Emanation با نظریه تجلی در عرفان اسلامی، عقاید عرفانی دیونیزیوسی آرثوپاگوسی Dionysius The Areopacite تجلی ذات بی نام و نشان در صفات و سماء الهی، مقایسه لوگوس Logos با کلمه الله واسطه فیض، مکتب گنوستیزم Gnosticism، عرفان یهودی: بررسی مکاتب عرفانی مرکبه Merkabah حسیدیسم Hasidism و کبلا Kabbalah: ظهور ذات نامتناهی این سرف Ein-sof در جریده‌های ده گانه سفیروت Sefiroth و تأویل عرفانی تورات در کتاب Zohar.

عنوان درس: روان‌شناسی و عرفان

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف: بررسی مباحث مشترک میان علم روان‌شناسی و عرفان و تأثیر عرفان بر تعالی معنوی انسان

سرفصل:

- تعریف روان‌شناسی و عرفان، وجوه اشتراک و افتراق آنها
- مکتب‌ها و نظریه‌های مهم روان‌شناسی با تکیه به رویکردهای جدید روان‌شناسی روانکاوی، پدیدارشناختی با دیدگاه انسان‌گرایی
- مبانی انسان‌شناسی در روان‌شناسی و عرفان با اخص عرفان اسلامی، مقایسه و تجزیه و تحلیل و مقایسه پیش‌فرضیاتی روان‌شناسان و عرفا در تبیین ماهیت انسان و تأثیر هر یک در رشد و تکامل انسان
- روش‌های تحقیق در روان‌شناسی علمی و محدودیت‌های آن
- روش شهودی
- روش تأویسی (هرمنوتیک)
- خودآگاهی و ناخودآگاهی در انسان و تبیین عرفانی و روان‌شناختی آنها
- طبیعت، فطرت و شخصیت انسان
- روان‌شناسی در قرآن و تکامل انسان از دیدگاه قرآن
- خودشناسی از دیدگاه روان‌شناسی و عرفان
- رابطه روان‌شناسی کمال با عرفان
- رابطه عرفان عملی با علم اخلاق و علم تربیت
- بررسی تئوریهای شخصیت و مراحل سلوک معنوی انسان با رویکردی به نظرگاه امام خمینی (س) در گستره سلوک معنوی انسان

- انسان‌شناسی و فطرت انسانی از دیدگاه امام خمینی (س)
- نقش سیر و سلوک عرفانی در روان‌درمانی و طبابت روحانی اولیای الهی
- تجربه عرفانی از دیدگاه روان‌شناسان
- انسان کمال از دیدگاه روان‌شناسی و عرفان
- رویکردی به نمادشناسی در روان‌شناسی و عرفان
- رویه از دیدگاه روان‌شناسی و عرفان، انواع رؤیا و انواع مکاشفه

موضوعات ذیل برای تحقیق یا پایان نامه به دانشجویان داده خواهد شد.

- هستی شناسی از دیدگاه روان شناسی و عرفان

- نگاه علمی به ریشناسانه به ادبیات عرفانی

- هنر از دیدگاه روان شناسی و عرفان

- تبیین پدیده مرگ از دیدگاه روان شناسی و عرفان: مرگ آگهی، حقیقت مرگ و انواع مرگ

- راز و رمز، رمز داری اصل مینم در عرفانی در روان شناسی و رمز دانی اصل مینم در سلوک عرفانی

- مفهومی بران و میرید و دره بانگر و درمانگر در قلمرو سلوک عرفانی و درمان روان شناسی

- کرامات و خوارق عادات عرفان از دیدگاه فراروان شناسی و کاربردهای انسانی آنها

منابع رشته عرفان اسلامی

۱- منابع درس: پژوهش در تاریخ عرفان و تصوف اسلامی (۲)

منابع اصلی: تاریخ تصوف دکتر غنی، جستجو در تصوف دکتر زرین کوب دو جلد، سرچشمه تصوف سعید نفیسی، زهد و تصوف در اسلام گلدزیهر، صرفیان نخستین در کتاب تاریخ فلسفه م. م. شریف ج اول، اللمع فی التصوف بر سر سراج، طرائق الحقیق، الصلة بین الشیع و التصوف هاشم الحسنی

A History of Sufism in India, by sayid Athar Abbas-Razavi 2 Vol. New Delhi, 1976.

منابع فرعی: تذکرة الاولیاء، ریاض العارفین، حلیة الاولیاء، طبقات الاولیاء، تصوف اسلامی و رابطه انسان و خدا

نیکلسون همبره به تعلیقات شفیعی کدکنی

۲- منابع درس: پژوهش در متون عرفانی به زبان فارسی (نظم و نثر)

منابع اصلی: مثنوی شریف و شرح آن، دیوان حافظ و شرح آن به ویژه شرح مولانا بدرالدین، دیوان امام

خمینی (س)، گنجین راز و شرح لاهیجی، دیوان شمس تبریزی

منابع فرعی: أشعة الشمس و نواایح جامی، لمعات عراقی، دیوان شمس مغربی، مرصاد العباد نجم الدین رازی،

رسائل خواجه عبدالله انصاری، رساله عقل و عشق نجم الدین رازی، دیوان فیض کاشانی

۳- منابع درس: فلسفه اسلامی (۱)

منابع اصلی: بداية الحکمة و نیابة الحکمة علامه طباطبایی، شرح منظومه ملاهادی سبزواری، تقریرات درس

منظومه م. م. خمینی (س) (پس از آماده شدن)

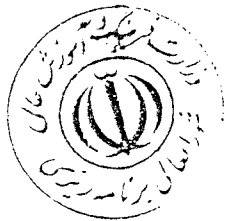
منابع فرعی: اصول فلسفه رئالیسم علامه طباطبایی، قواعد کلی فلسفه، وجود رابط و مستقل دکتر غلامحسین

ابراهیمی دینانی

۴- منابع درس: فلسفه اسلامی (۲)

منابع اصلی: المشاعر و الشرائع الربوبیه ملاصدرا، رسائل توحیدی علامه طباطبائی به ویژه رساله توحید، اسفار اربعه ملاصدرا (بیست و شش فصل پایانی ج دوم، نیایه الحکمة، تفریبات اسفار اربعه امام خمینی (س) (پس از آماده شدن)

منابع فرعی: حکمت متعالیه: خلاصه و ترجمه اسفار اربعه ملاصدرا جواد مصلح، التلخیص العلیا سید رضا صدر، هستی و فلسفه از نشر عرفان سید جلال الدین آشتیانی، علی بن موسی الرضا و التلخیص الالهیه آیه الله عبدالله جوادی آملی.

۵- منابع درس: عرفانی اسلامی (۱)

منابع اصلی: تمهید القواعد این ترکه، مقدمه فیضی، مصباح الهدایه امام خمینی (س)، جامع الاسرار و نقد النفوس فی معرفة الوجود سید حیدر آملی، تفسیر سوره حمد و جهل حدیث امام خمینی (س) (پنج حدیث آخر)

منابع فرعی: رساله توحید، نبوت و ولایت فیضی، تحریر تمهید القواعد این ترکه جوادی آملی، شرح دعای سحر امام خمینی (س)، شرح گلشن راز لامبجی، محیی الدین ابن عربی چهارم

برجسته عرفان اسلامی دکتر محسن جهانگیری، مصباح لانس بن فناری، نقد التصوف جامی

۶- منابع درس: عرفان اسلامی (۲)

منابع اصلی: شرح فیضی بر فصوص الحکم، تعلیقات امام خمینی (س) بر شرح فصوص الحکم، مصباح الهدایه منابع فرعی: مفتاح الغیب قونوی و شرح ابن فناری، جامع الاسرار سید حیدر آملی، نقد التصوف جامی، شروح فصاید ابن فارض دو شرح بر فصبده نایبه از فرغانی و عزالدین کاشانی و شرح فصبده خمربه از جامی

۷- منابع درس: عرفان اسلامی (۳)

منابع اصلی: منازل السائرين و شروح آن، جهل حدیث امام خمینی (س)، شرح حدیث جنود عقل و جهل امام

خمینی (س)، آداب الصلوة امام خمینی (س)

منابع فرعی: ذخیره الملوك سيد علي همدانی، مقالات احمدیه میرزا احمد آشتیانی، حاشیه آقا محمد رضا قمی، ای بر استنار اربعه رساله سیر و سلوک منسوب به بحر العلوم، تحفه الاخوان فی خصائص الفتیان عبدالرزاق کاشانی، رساله تنزیق السالکین محمد تقی مجلسی، ترجمه رساله سیر و سلوک مسالك الشریعة فی عنایة الدینیه علامه محمد باقر مجلسی، رساله لب الالباب در سیر و سلوک اولی الالباب محمد حسین حسینی طهرانی، رساله سیر و سلوک برجیه محقق قزوینی

۸- منابع درس: عرفان در قرآن، روایات و سیره معصومین

منابع اصلی: تفسیر سوره حمد، پیام خمینی (ره)، تأویلات کاشانی، المحيط الاعظم سید خبدر آملی، بخشهایی از جامع الاسرار سید خبدر آملی تفسیر عرفانی: کشف الاسرار مبینی، مواهب علیّه ملاحسین واعظی کاشفی، شرح عبدالرزاق کبذانی بر مصباح الشریعه، جناب حدیث امام خمینی (س)، شروح نهج البلاغه، شرح ابن میثم بحرانی و شرح لاهیجی، شرح صحیفه سجاده ملاحسین فیض کاشانی، شرح دعای سحر امام خمینی (س)، سیره الاثمه الاثنی عشر، رساله التوحید علامه طباطبائی

منابع فرعی: تفاسیر ملاحصدرا، شرح اصول کافی ملاحصدرا، اسرار الآیات ملاحصدرا، الانوار الالهیه شیخ عباس قمی، تفسیر حاج آقا مصطفی خمینی، مناقب ابن شهر آشوب، ارشاد شیخ منبذ، دوره کتب سیره ائمه شیخ باقر قرشی، شرح ربیعین فاضل سعید قمی، شرح حدیث حقیقت از عبدالرزاق کاشانی، انوار جلیه ملا عبدالله زینوزی در شرح حدیث حقیقت، شرح توحید صدوقی فاضل سعید قمی، شرح دعای صباح حاج ملاهادی سبزواری، الشمس الطامنه (شرح زیارت جامعه کبیره) سید حسین درودآبادی، ریاض السالکین (شرح صحیفه سجاده) سید علیخان مدنی، شرح الاسماء حاج ملاهادی سبزواری

۹- منابع درس: اسرار عبادات

منابع اصلی: سر الصلوة و آداب الصلوة امام خمینی (س)، اسرار الصلوة میرزا جواد ملکی تبریزی، اسرار الصلوة شهباز ثانی، شرح نیراس سبزواری، عنایة الشرایع، بحث اسرار عبادات در الرسائله العلیه ملاحسین واعظ کاشفی، پیام پراخت امام خمینی (س)

منابع فرعی: اسرار الصلوة شیخ عبدالحسین تهرانی، سرالصلوة ابن سینا، اسرار الاحکام سبزواری، بخش اسرار عبادت در شرح توحید صدوق قاضی سعید قمی، بخش اسرار عبادات در المجلی ابن ابی جمهور (از صفحه ۲۷۱ به بعد)، اسرار حج در مقدمه تقریرات فقه سید محمد محقق داماد، اسرار الشریعة سید جبرائیل، اسرار عبادات آیةالله عبدسید جواد ای آملی، اسرار عبادات و حقیقة الصلوة قاضی سعید قمی، ثواب الاعمال شیخ صدوق، مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة عبد الرزاق گیلانی، اسرار الصلوة در چهارده رساله از ابن تهرانه اصنیانی

۱- منابع درس: عرفان تطبیقی

منابع اصلی: مکاتب فلسفی و ادیان هند و اروپا، تاریخ فلسفه، م. م. شریف ج. بک مقالات ترجمه دکتر مجتبی، مقالات دین و فلسفه، عرفان، گستریم، ترکیه، حسدیزم، فیلا از دائرة المعارف دین و پرستش میرچا لباده، عرفان و فلسفه، و.ت. استیس.

- Christian Mysticism, Ralph Inge.
- Camparative Mysticism, Marquette.
- Mysticism in Religion, Sidney Speneer.
- Divine Names & Mystical Theology, Dionysisus The Areopacite.
- Hindu Mysticism, S.N. Dasgupta.

منابع فرعی: آداب طریقت و خدایابی (تصرف و ضربت هند) و به کوشش سید محمد رضا جلالی تالیفی، دفتر ایام دکتر زرین کوب بخش عرفان تطبیقی ارزش میراث صرفیه دکتر زرین کوب

- Major Trends in Jewish Mysticism. Gershom Scholem.

۱۱- منابع درس: روان شناسی و عرفان

منابع اصلی: تاریخ روان شناسی مولر ترجمه دکتر کاروان، قرآن و روان شناسی دکتر محمد عثمان نجاتی، تاریخچه و مکاتب روان شناسی و نقد آنها دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، چهل حدیث امام خمینی، شرح حدیث جنود جهل و عقل امام خمینی (س)، دائرة المعارف دین و پرستش میرچا لباده، تنوع تجربه دینی و بلبام جیمز. منابع فرعی: تاریخ روان شناسی نوین شولز ترجمه پاشا شریفی، علم النفس و تطبیق آن با آراء روان شناسی دکتر حسن احدی روان شناسی و دین کارل گوستاو بونگ ترجمه فراد روحانی، عرفان و فلسفه و.ت. استیس ترجمه بهاءالدین خرمشاهی، خدا در ناخوردگه، ویکتور فرانکل، ضمیر ناخوردگه، نگاه کارگوستاو بونگ، حکمت شرق و

روان‌درمانی غرب هانس یاکوبس ترجمه جلال ستاری.

علاوه بر این تا زمان شروع درس (ان شاء الله تعالی) کتابی خاص توسط گروه متخصصان با همکاری صاحب‌نظران در حوزه‌های وابسته تألیف خواهد شد.

